

✿ BUDAVÁRI ✿

2020. 07. ✿ I. ÉVF. 1. SZÁM

SÉTÁK

TÁJÉKOZTATÓ ÉS KULTURÁLIS
MAGAZIN

**FEDEZZÜK FEL ÚJRA
A BUDAI VÁRAT!**

Hauszmann Alajos
városépítő a századfordulón

Irodalom vár!
Beszélgetés Juhász Annával

Keresztrejtvény
és nyereményjáték

NP

NEMZETI
HAUSZMANN
PROGRAM

KEDVES OLVASÓ!

TARTALOM

SÉTÁK

4 Fedezzük fel újra a budai Várat!

ÚJJÁSZÜLETÉSEK

8 Megújul a Várhegy oldalában futó Ellyps sétány
14 Veszni hagyni vagy nem hagyni?

BUDA VÁR HÍRES GYERMEKEI

10 Hauszmann Alajos
– városépítő a századfordulón

LÉLEKZET

22 Irodalom vár!
Beszélgetés Juhász Annával

RÉGÉSZETI SZENZÁCIÓK A VÁRBAN

18 Feltárult a háromszáz éven át
láthatatlan bástya titka

FOTÓSAROK

24 Tippek és trükkök épületfotózáshoz

BUDA VÁRI FINOMSÁGOK

26 Sisi kedvenc mandulás keksze

KÖZELKÉPEK

27 Keresztrejtvény

Sétálni jó. Épp oly jó, mint beszélgetni. Egy jó séta és egy jó beszélgetés abban is hasonlít, hogy egyiknek sem célja, sokkal inkább értelme van. Ahogy Márai írja: „A séta az élet legemberibb életütemét fejezi ki. Aki sétál, nem akar eljutni sehová, mert ha célzattal és úticéllal ered útnak, már nem sétál, csak közlekedik. A sétáló útközben, minden pillanatban, megérkezett a séta céljához, mely soha nem egy ház vagy fatörzs, vagy szép kilátás, csak éppen ez a levegős és közvetlen érintkezés a világgal. Egy ember, aki lassan elvegyül a tájjal, része lesz egy erdőnek vagy mezőnek, ütemesen átadja magát a természet nagy díszletei között az örök valóságnak, az időtlen világi térnek, minden pillanatban úgy érzi, hazatért séta közben.”

Ilyen elmélyült sétára és tartalmas beszélgetésre invitáljuk most a Budavári Séták Magazin olvasóit, mindazokat, akik számára vonzó egy ilyen közös hazatérés, megérkezés élménye. Mindenkit, aki az otthon hívását a szívében érzi.

Gyermekkoromban magam is rengeteget kóboroltam a Várban. Édesapám itt dolgozott, őt is gyakran látogattam meg. Amikor a Hauszmann Program megvalósításának vezetésével bíztak meg, első dolgom volt, hogy újra egy kiadós sétát tegyek itt. Egyszerre voltam boldog, büszke és dühös is, hiszen azt láttam, az elmúlt

harminc évben szinte semmi sem változott itt, csak még romosabbak lettek a romok.

Pedig a Vár közös otthonunk, hazánk, Magyarország legszebb történelmi városrésze. Illő, hogy ezzel arányos megbecsüléssel tekintsünk rá. A Várkapitányság ennek szolgálatában végzi tevékenységét. Kiemelt célunk, hogy a Hauszmann Alajos és alkotótársai, az elődök, művésztársak és kiváló mesteremberek sokasága által egykor megálmodott Budavári Palotanegyed megannyi évtized után újra a régi fényében tündökölhessen, s hogy a Várban élők és az idelátogatók számára a lehető legotthonosabbá tegyük e világörökségi városrészt.

Harminc évvel a rendszerváltoztatás után végre azt is elmondhatjuk, hogy megkezdődött a nagy világégés Budavári Palotanegyeden ütött sebei begyógyítása csakúgy, mint a pártállami évtizedekben született döntések következtében előállt méltatlan állapotok helyrehozása.

Egy kellemes nyári séta során már könnyű meggyőződni erről. Ehhez nyújt inspirációt, sok információt és érdekes olvasnivalót magazinunk, melyet jó szívvel ajánlok most első alkalommal az Ön figyelmébe. 🌸

Fodor Gergely
kormánybiztos,
a Várkapitányság vezetője

BUDA VÁRI SÉTÁK, 1. ÉVFOLYAM 1. SZÁM

Kiadja: Várkapitányság Integrált Területfejlesztési Központ Nonprofit Zrt. 1013 Budapest, Ybl Miklós tér 6., 1519 Budapest Pf. 365
ISSN 2732-0855

Főszerkesztő: Kőrösi Gábor

Vezető szerkesztő: Németh Mónika

A szerkesztőség munkatársai: Borbényi Györgyi, Gyarmati Krisztina, Igazság Arnold, Komáromi Lili, Kúti Klaudia, Leitner Karina, Nagy Nándor, Serfőző Melinda

Fotók: Gyarmati Lili, Kárász Karolina, Kovács Olivér, Cultiris, Fortepan, MTI, Shutterstock, Várkapitányság archívum

FEDEZZÜK FEL ÚJRA A BUDAI VÁRAT!

A Várnegyed és a Budavári Palota sokkal több szemet gyönyörködtető épületek és kanyargó utcák, hangulatos terek együttesénél. Számos hihetetlen, különleges és meghökkentő történet, épület és helyszín rejtőzik a sok száz éves falak mögött és alatt.

Egy várost akkor vallunk igazán a sajátunknak, ha megvannak a kedvenc épületeink, amelyek látványa mindig felvidít minket, ha tudjuk, melyik kis parkban találunk mindig nyugalmat. Ha szívesen kóborlunk ugyanazokon az utcákon, és felfedezünk valami újat, valami izgalmasat akkor is, ha azt hittük, már minden kapualj és szobor történetét ismerjük. Idő kell, hogy ne érezzük kívülrőlónak magunkat, és persze egy nagy adag kíváncsiság, amely arra sarkall, hogy ne csak távoli tájakat, egy-egy helyszín fő attrakcióit fedezzük fel, hanem azt is, ami mellett nap mint nap elmegyünk, ami nincs rajta a top 10 látnivaló listáján.

Erre a kíváncsiságra alapoznak a Budai Várséták szervezői is, akik nemrég azzal a szándékkal újították meg a Várkert Bazár klasszikus idegenvezetéseit, hogy az egész Várnegyedet közelebb hozzák a látogatókhoz. – Szeretnénk, ha a külföldi vagy vidéki turisták nemcsak egy szelfi, egy Instagram-fotó erejéig állnának meg a budai Várban, hanem élményekkel feltöltenek, érdekes ismeretek birtokában térnének haza, és sokat mesélnének arról, milyen is

A KIS CSOPORTOS PROGRAMOK ALAPOS ELMÉLYÜLÉST, TARTALMAS KIKAPCSOLÓDÁST KÍNÁLNAK.

egy séta, egy ráérősen elfogyasztott kávé, egy kulturális program miatt, ahol mindig találnak valami felfedeznivalót – foglalja össze céljukat Juhász Anna, a Várkapitányság munkatársa, aki a Budai Vársétákért felelős.

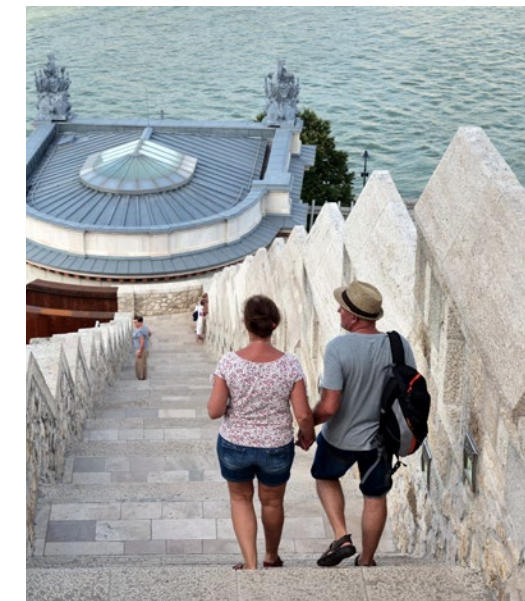
Ennek érdekében egyrészt az egész Budavári Palotanegyedet bevonták a programba, másrészt úgy

szűrték ki, melyek azok az információk, érdekességek, tudnivalók, amelyek egy-egy téma köré csoportosítva, a Várnegyed különböző helyszíneit bejárva beleférnek egy-egy 90 perces sétába. – A sétáinkra nem

Szeretnénk, hogy látogatóink ne egyszeri látványosságként gondoljanak a Várnegyedre, hanem egy olyan helyként, ahová időről időre szívesen visszatérnek.

volt, amikor a magyarok legnagyobb várában jártak. Éppen ilyen fontosnak tartjuk, hogy a fővárosiak ne turistanegyedként, ne egyszeri látványosságként gondoljanak a Várra és a Palotára, hanem olyan helyként, ahová időről időre szívesen visszatérnek

döntöttek, hogy a hagyományos idegenvezetéseket átalakítják tematikus, interaktív, kis csoportos sétáká. Sok-sok órányi kutatómunka, sok ezer oldalnyi szakirodalom elolvasása után Kiss Henrietta tartalomfejlesztő, a program szakértője vezetésével

A SÉTÁK FOLYTATÓDNAK!

Jelenleg fokozott biztonsági intézkedések mellett szervezik meg a sétákat. Beltéri helyszínre érve saját fülhallgatóval is használható, minden séta után fertőtlenített tourguide-készülék segítségével, egymástól biztonságos távolságra lehet hallgatni a sétavezetőket.

Az aktuális sétákról a Várkert Bazár és a Nemzeti Hauszmann Program honlapján (nemzetihauszmannprogram.hu/budai-varsetak) lehet tájékozódni, ahol jegyvásárlásra is van lehetőség

– emeli ki Anna. – Sétáról sétára kiderül, hogy nagyon sokan vannak, akik még az ifiparkos időkben jártak erre utoljára, vagy épp gyerekként osztálykiránduláson, és most, felnőttként ráeszmélnek, mennyi mindent nem tudnak a budai Várról, annak gazdag, változatos és érdekességekkel teli történelméről. A vendégek mindig szívesen nézegetik a régi fotókat, amelyeket megmutatunk, rácsodálnak, mi minden állt itt, mi minden nézett ki máshogy, mint manapság, és

azokat várjuk, akik szeretnék gyorsan bejárni a Vár legnevezetesebb pontjait, mi nem ezekre az épületekre fókuszálunk. Előfordulhat, hogy szó nélkül elsétálunk a Mátyás-templom mellett, nem azért, mert nem fontos, hanem azért, mert épp a budavári borkészítésről árulunk el titkokat, és ahhoz nincs köze a templomnak – mondja Anna. A lényeg tehát minden esetben az aktuális téma és a hozzá

kötődő épületek. Utóbbiakat általában nemcsak kívülről mutatják meg, hanem belülről is, sőt gyakran azok nem nyilvános tereibe, helyiségeibe is beviszik a csoportot, bepillantanak a kulisszák mögötti életükbe is.
– A hazai látogatókkal közösek a kulturális gyökereink, a történelmi ismereteink, így a magyar nyelvű sétákon még inkább a részletekre, a kevésbé ismert tényekre fókuszálunk

nagyon sok kérdést is feltesznek. Annak örülünk igazán, hogy egyre több a visszatérő résztvevőnk, mert akinek egyszer felkeltettük a kíváncsiságát, az még többet akar tudni, és alig várja az újabb közös élményt.

ÍZELÍTŐ A SÉTÁKBÓL

Várból palota

A Budavári Palota 800 éves történetét bemutató sétán meglátogatják a Nagy Lajos király építtette gótikus várkapolna altemplomát, amelyet a II. világháború után találtak meg. Ezt a várkapolnát használták az uralkodói családok, itt imádkozott Mátyás király is.

A főváros ékszerdoboz

A minden oldalról lenyűgöző látványt nyújtó Várkert Bazár bejárása közben nemcsak tervezője, Ybl Miklós munkásságáról derülnek ki érde-

kességek, de a látogatók végigsétálhatnak azon a csodás lépcsőházon is, amelyen Sisi juthatott le titokban a dunai kikötőhöz.

Borral folyó Kánaán

Az egykori budai borászat történetét bemutató sétán a többi között kiderül, milyen szőlőfajtát neveztek el Jókairól, hogy miért volt régen értékebb az újbor az óbornál, de az is, mi jellemezte a rákok és mi a zsidók borkészítési módszereit.

Rituális fürdő a föld alatt

Az első, középkori budai zsidó negyed alatt húzódó pincerendszerben járva a séta résztvevői megnézhetik hazánk legrégebbi rituális fürdőjét, de az is kiderül, hogyan juthattak a Vár lakói ivóvízhez a saját pincéjükből.

Sisi, Magyarország szerelmese

Erzsébet királyné sok időt töltött a Várban 4. gyermeke, Mária Valéria

születése idején. A személyéhez kötődő legendák közül többet eloszlatnak ezen a sétán, amelyen az is kiderül, hol állt az a magyaros motívumokkal díszített parasztház, amelyet az ő kedvéért építettek.

Nem engedünk a 48-ból

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc várbéli helyszíneire fókuszáló sétán kiderül például, kik voltak a zászlóanyák, hogyan erősítette meg a Vár védelmét Heinrich Hentzi és készítette elő a támadást Görgei Artúr, de Táncsics börtönét is megismerhetik a látogatók.

Hauszmann paripái

A legújabb sétán nemcsak a Csikós udvar és a közelmúltban újjáépített, megnyitás előtt álló Főörség és Lovarda épületének története elevenedik meg, de az egykori lovasglócsarnokba és királyi páholyba is felmehetnek az érdeklődők.

A VÁR ÁRNYAS UTCÁI KELLEMESEN HÜSÖLÉSRE CSÁBÍTANAK NYARANTA.

MEGÚJUL A VÁRHEGY OLDALÁBAN FUTÓ ELLYPS SÉTÁNY

Különleges utacska kanyarog a Várhegy Dunára néző oldalán, amelyen a Clark Ádám térről azonnal a Szent György térre juthatunk, magunk mögött hagyva a fővárosi nyüzsgést. Az idő azonban ezt a kellemes sétára csábító, egyedi panorámával bíró sétányt sem kímélte, nem csupán lépcsői és köburkolatai szorultak sürgős megújításra, de a növénytakarója is. A Nemzeti Hauszmann Program keretében már tavaly elkészült az Ellyps sétány északi szakaszának felújítása, idén pedig teljessé válik a rekonstrukció.

➤ *Kiemelt helyet foglal el a tervben a növénytakaró megújítása, ami különleges szakértelmet kíván, mivel az igencsak lejtős talajt erősen kikezdte az erózió. A talaj megkötése érdekében gondosan kiválasztott, erdei aljnövényzetet idéző növényfajtákat telepítenek majd, amelyek azon túl, hogy izgalmas és színes látványt nyújtanak az arra sétálóknak, tökéletesen képesek alkalmazkodni a speciális körülményekhez*

➤ *Az Ellyps sétány nevét az Alagút fölötti terasz hajdani nevezetes vendéglátóhelyéről kapta. A teraszon már a 19. század közepétől fogadták a vendégeket, az épület lebontásáig többek között vendéglőként, mulatóként és kávézóként is üzemelt*

A Nemzeti Hauszmann Program egyik fő törekvése, hogy a budai Vár kényelmesen megközelíthető legyen az itt élők és az ide látogatók számára egyaránt, akár gyalogosan is, így kiemelt helyet foglal el a programban a sétányok, lépcsők felújítása. Ennek szellemében döntött úgy a Várkapitányság 2019-ben, hogy megkezdik az Ellyps sétány rekonstrukcióját. A felújítás koncepcióját a Pagony Táj- és Kertépítész Iroda dolgozta ki, akárcsak a Szent György tér esetében.

Az Ellyps sétány és környezetének állapota sokat romlott az utóbbi évtizedekben. Az utak kövezete betöredezett, a lépcsők szétcsúsztak, a növényzet elvadult, emiatt pedig a sétány több helyen is balesetveszélyessé vált. A felújítást átfogó helyszíni felmérés előzte meg, amely

ÉRTÉKMENTŐ REKONSTRUKCIÓS ELJÁRÁST ALKALMAZTAK A SZAKEMBEREK, UGYANIS AZ EREDETI, TÖREDEZETT KÖTÖMBÖKET ÉPÍTETTÉK VISSZA A LÉPCSŐKBE.

során a szakemberek nem csupán városképi és történeti, de ökológiai szempontokat is figyelembe vettek.

A sétány északi részének felújítása 2019-ben már megtörtént: megújultak az útburkolatok és a lépcsők is. Utóbbiaknál különleges, fenntartható és értékmentő rekonstrukciós eljárást alkalmaztak a szakemberek, ugyanis az eredeti, töredezett kötömböket építették vissza a lépcsőkbe, nagy alapossággal. Hamarosan a déli rész is követi az északit a megújulásban, amelynek végére nem csupán a burkolatok és a növényzet válik méltóvá ehhez a különleges sétányhoz, de az új, egységes utcabútorok (kukák, padok) is kellemes hangulatot sugároznak majd. ✿

HAUSZMANN ALAJOS VÁROSÉPÍTŐ A SZÁZADFORDULÓN

Mindazt, ami a magyar főváros ma is elevenen ható, visszafogottan világvárosi hangulatát, eleganciáját adja, nem kis részben ő álmodta meg. Ő küzdötte végig azt is, hogy legyen professzionális magyar építőművészet, magyar nyelvű oktatással, a nyugatival egyenrangú minőségben, de sajátos hagyományainkat is figyelembe véve. Elkötelezett hagyományörző volt, miközben szenvedélyes újító is. Realista és nagyratörő. Nagy csapatjátékos és magányos harcos. Igazi városépítő, egyike a legnagyobbaknak. Budaváron született, és itt hozta létre egyik legjelentősebb művét is.

☞ Már gyermekkorában is a Várban és környékén telt

☞ A Budavári Palota átépítését Ybl Miklós halála után, 1891-ben vette át. A grandiózus munka 1905-re készült el

A PALOTA ELŐTTI TÉRRE RÓNA JÓZSEF SAVOYAI JENŐ-SZOBRA KERÜLT.

Azokban az időkben egészen más arca volt még a Vár tövében elterülő Vízivárosnak, ahol felnőtt: a vidékies hangulatú városrészben módos és kevésbé módos tisztviselők, orvosok, kereskedők éltek, kicsit odébb pedig napszámosok és cselédek. Az utóbbiak javarészt az előbbieknél dolgoztak a háztartásokban, a hegyoldal szőlőiben vagy épp a kis fűszerkereskedésekben, melyekkel az itt élők jövedelmüket kiegészítették.

A bajor származású Hauszmann családnak is volt egy kis fűszerkereskedése és szőlője. Hauszmann apja már Magyarországon született, feleségével négy gyermeket neveltek, két fiút és két lányt, Alajos volt a legidősebb fiúgyermekük. Hauszmann gyermekkorában békében és jólétben telt. Kiskamaszként a vegytanért és a du-

nai evezésért rajongott. Még egy csónakegyletet is alapított a barátaival, amitől szülei egy csúnya borulás után eltiltották. A vízisportok iránti szenvedélye azonban sosem hagyott alább, felnőttként egyik kezdeményezője lett az első Balatoni Vitorlázó Egyletnek is. Az idilli gyermekéveknek apja 1863-as váratlan halála vetett véget.

☞ A II. világháborúban romba dőlt és a semmiből újjáépített Lovarda idén tavaszra készült el

Hauszmann ekkor 16 éves volt. Súlyos kötelezettségvállalások maradtak rájuk, Hauszmann magántanítványokat fogadott, anyja pedig személyesen vezette tovább a kis boltot, így megmenekültek az elszegényedéstől, és gondoskodni tudtak a két legkisebb gyermek további neveltetéséről is.

A későbbi építész ekkoriban fejezte be a reáliskolát, ahol kőművesnek tanult. Ez a szakma akkoriban egészen mást jelentett, mint ma. A házak terveit sokszor a kőművesre bízta – ha nem egy kész külföldi tervet vettek elő –, ami igen nagy felelősséget jelentett. Maga Hauszmann lett

✿ Légi felvételen a Műegyetem épületegyüttese

később az egyik úttörő abban, hogy a Műegyetemen létesüljön önálló építésztechnológiai képzés magyar nyelvű oktatással, szakkönyvekkel, a helyi viszonyokat, hagyományokat is figyelembe véve.

Ő maga 16 évesen kezdte meg itt tanulmányait. Mesterei hamar felfigyeltek rá. Már diákként gyakran helyettesítette tanárait, és amikor

42 éves oktatói pályafutása alatt építészgenerációk sorát tanította az egyetemen.

legfőbb mentora, Szkalnitzky Antal meghalt, teljes egészében rábízták az óráit.

Egyetemi éve alatt erősen vonzódtak a művészetek: színészkedett, festett és fényképezett. Nyugat-Európában, Német- és Olaszországban is tanult. Ekkor szeretett bele a neoreneszánsz stílusba és Mariette Seniorba, abba a nőbe, aki később a felesége lett.

Pályája csúcspontján ünnepelt építész volt, mindenki tisztelte és szerette – állítólag még vetélytársai is. Sikereiben a sportos kitarlásának, fegyelmeztségének legalább akkora szerepe volt, mint a kimagasló esztétikai érzékenységnek és a színpadi tapasztalatok nyomán szerzett jó fellépésnek és kommunikációs készségnek.

✿ Az általa tervezett New York-palota kávéháza hamar emblemikus kulturális találkozóhelyé vált

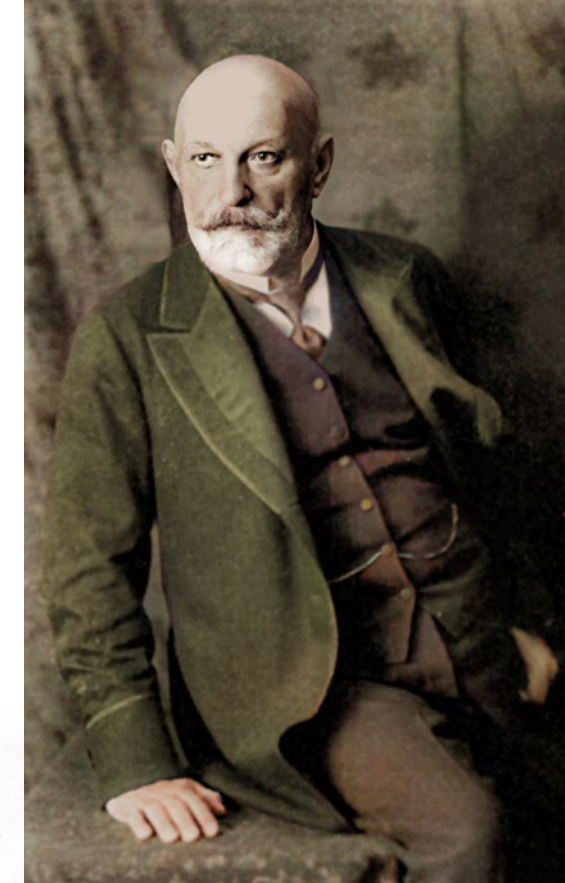
Többek között ő tervezte a New York-palotát, a Kúria és a Műszaki Egyetem épületét, de ő vette át és fejezte be Ybl halála után a budai Vár építését is, amelyben a Várkapitányság által irányított, és a nevét viselő Nemzeti Hauszmann Program jelenlegi munkálatai során is az ő szellemisége a mérvadó.

Mindeközben 42 éven át építészgenerációk sorát oktatta a Műegyetemen. A visszaemlékezések szerint diákjaival szinte baráti viszonyra törekedett, élményszerűen oktatott, és rengeteg játékos pályázatot is hirdetett számukra.

Élete legszomorúbb időszaka a Tanácsköztársaság idejére esett, amikor – mint a régi rend „kegyeltje” és „kizsákmányoló” – feketelistára került. Az akkori hatalom többször nekibuzdult, hogy elvegye tőle talán legszemélyesebb művét, a Döbrentei utca 10.-ben felépült saját bérházát, amelyhez teljes egészében saját erőből, hosszú évtizedek alatt kereste meg az alaptőkét.

Egy időre vidékre menekült családjával, mint utóbb kiderült, helyesen, mert egy később napvilágra került dokumentum szerint az akkori hatalom úgy tervezte, 1919. augusztus 21-én elfogják és bebörtönzik, mert megbocsáthatatlan bűnnek tartották, hogy „a népnek verejtékével szerzett garasait a Budavári Királyi Palota építésére pazarolta”. Erre a kommün bukása miatt már szerencséje nem került sor.

Hauszmann sokak által kedvelt, népszerű társasági ember és boldog családapa volt. Érdekesség, hogy Gizli lánya Hauszmann egyik kedves tanítványához, Hütl Dezsőhöz ment feleségül. Az esküvőt Hauszmannék aranylakodalmával közösen tartották meg a Mátyás-templomban. ✿

✿ Az egykori Igazságügyi Palota az Igazság istennőjének szobrával

VESZNI HAGYNI VAGY NEM HAGYNI?

A 20. század elején Hauszmann Alajos tervei alapján felépült Királyi Lovarda és a Főrség épülete a semmiből épült újjá nemrégiben a budai Várban. A rekonstrukciót nagy várakozás és izgalmas szakmai viták előzték meg. Nem véletlenül, hiszen ez volt az első nagyszabású projekt hazánkban, amelyben olyan – háborúban, illetve indokolatlan bontás nyomán – elpusztult fontos épületek születtek újjá, melyekről részletes dokumentáció és fényképek is rendelkezésre álltak. Cikksorozatunkban a rekonstrukció kulisszatitkaiba tekintünk be, ezúttal az alapfilozófia kulturális, történetfilozófiai hátterét járva körül.

📍 **A lerombolt Lovarda 1945-ben**
Fotó: Fortepan

A laikus szemlélőben méltán merül fel: vajon milyen aggályok, kérdések vetődhetnek fel azzal kapcsolatban, rendjén való-e, ha a számunkra fontos, de elpusztult épületeinket újjáépítjük? A műemlékvédelmi szakemberek számára korántsem egyszerű kérdés ez, főként, ha a 20. század és jelenünk történelmi viharainak és természeti katasztrófáinak következményeit is figyelembe vesszük.

VÁLTOZÓ ATTITÜDÖK

Egy híres, műemlékvédők körében jól ismert mondás szerint – mely Adolphe Napoléon Didron 19. századi francia régészhez kötődik – „mindig helyesebb konzerválni, mint javítani, jobb javítani, mint helyreállítani, és érdekesebb helyreállítani, mint újjáépíteni”.

Egészen a közelmúltig ezt az ars poeticát vallotta magáénak a legtöbb műemlékvédő szakember és a legjelentősebb nemzetközi szervezet, az UNESCO is. Az elmúlt évtizedekben

📍 **A hirosimai Genbaku dómot szándékosan nem építették újjá a japánok: úgy vélték, a maga roncsolt állapotában figyelmeztet lepszívemerkolóbban az emberiség által valaha készített legpusztítóbb fegyver veszélyeire**

2001-ben az afganisztáni Bámián-völgyben ősi Buddha-szobrok semmisültek meg, Palmürában és Aleppóban pótolhatatlan szír kulturális kincsek lettek semmivé szándékos, politikai-kulturális célú támadás következtében, 2015-ben pedig egy földrengés miatt pusztultak el világhörökségi építmények százai a Katmandu-völgyben. Ilyen események után jogosan merült fel a kérdés, vajon nem kell-e attól tartanunk, hogy épített örökségünk egyszer csak teljesen eltűnik majd a Föld színéről.

Ezek a veszteségek az örökségvédelmi alapelvek újragondolására készítették a szakembereket, s ma már

azonban egyre pusztítóbb természeti katasztrófák, háborús rombolások és terrortámadások sokasága sújtotta az emberiség kulturális örökségét. A megsemmisülés példátlan mértéke az UNESCO-t és a Világörökségi Bizottságot is arra készítette, gondolja át, valóban helyes-e elvi alapon minden formában elutasítani a sérült vagy megsemmisült történelmi helyek, műemlékek újjáépítését.

📍 **A nyugat-afrikai Timbuktuban iszlám szélsőségesek az UNESCO és más nemzetközi szervezetek határozott tiltakozása ellenére porig rombolták a „sívatag gyöngyszemeiként” is emlegetett ősi síremlékeket. Rekonstrukciójuk nemzetközi összefogás keretében rekordidő, 3 év alatt valósult meg**

📍 *Carcassonne erődje 1997-ben került fel az UNESCO világörökségi listájára, noha egy évtizeddel korábban még elutasították a felvételét, mondván, hamisítvány, amelynek nincs sok köze a középkorhoz*

amerikai Williamsburgben egy egész városnyi korhű épület felépítése.

A legjelentősebb ilyen jellegű projektek azonban az UNESCO-hoz kötődnek, például az egyiptomi Abu Szimbel és Philae közötti, régészeti szempontból kiemelkedő jelentőségű területhez, ahol 1960 és 1980 között több ezer éves núbiai műemlékeket bontottak le és építettek fel újra kicsit távolabb, hogy az Asszuáni-gát

a legtöbbször az olasz Camillo Boito építész 1983-as alapelveivel értenek egyet, aki a becsületesség, őszinteség, hitelesség és átláthatóság fontosságára intett mindenkit, de nem utasította el a megsemmisült épületek újjáépítésének lehetőségét sem.

HÍRES REKONSTRUKCIÓK

A világban persze korábban is voltak szép számmal sikeres újjáépítések. Ilyen volt például a francia Carcassonne gótikus erőd falainak rekonstrukciója vagy az észak-

Az 1971-ben elbontott Főőrség épülete ma már újra igazi ékköve a Budavári Palotanegyednek.

AZ 578 NÉGYZETMÉTER ALAPTERÜLETŰ ÉPÜLET FŐHOMLOKZATÁT TIMPANONOK ÉS IÓN OSZLOPOK TAGOLJÁK, A TETŐZET SARKAIN 12 SZOBOR TALÁLHATÓ, MELYEKET A KORABELI FOTÓK ALAPJÁN ALKOTTAK ÚJRA.

📍 *Az újjáépült Lovarda multifunkcionális rendezvényterként nyílik meg a nagyközönség előtt 2021 második felében, a Csikós udvar megújítása, akadálymentesítése és zöldítése után*

építése után a Nílus felduzzasztott vize ne árássa el őket.

Ugyancsak áldását adta az UNESCO Varsó elpusztult történelmi városrészének újjáépítésére, s később a moszori híd területének rekonstrukciójára is, mondván, a helyi nemzeti identitás fontos, szimbolikus részeitől van szó.

A határozott attitűdváltásra jó példa a Timbuktaban található szufi mauzóleumok UNESCO által rekordidő

📍 *Az épület burkolata és külső diszítőelemei süttöi travertin mészkőből készültek*

alatt levezényelt újjáépítése is, ami egyfajta üzenetként is felfogható mindazok felé, akik az emberi kultúra, civilizáció romlásában érdekeltek.

MIÉRT FONTOS SZÁMUNKRA A BUDAVÁRI PALOTANEGYED?

A budai Vár a magyarok számára is fontos, szimbolikus jelentőségű helyszín. A II. világháború és az akkori kultúrpolitika egyszerűsítési törekvése és indokolatlan rombolásai súlyos pusztítást végeztek ezen a becses helyen – és a lelkekben is: torzók, elhanyagolt épületek és egyfajta romkerthangulat magasodott sokáig a város fölé, amit nem lehetett és nem is akartunk megszokni.

A Nemzeti Hauszmann Program megvalósításán dolgozók felelősséggel és elkötelezetten óvják és gazdagítják a rájuk bízott történelmi örökséget. A Főőrség és a Lovarda épületénél is igyekezett mindenki a legjobb szakmai lelkiismerete szerint minden részletet a lehető legtökéletesebben megalkotni. Következő számunkban az ő beszámolóik segítségével igyekszünk majd ezt a kalandos történetet elmesélni. ✂

FELTÁRULT A HÁROMSZÁZ ÉVEN ÁT LÁTHATATLAN BÁSTYA TITKA

Régóta nagy érdeklődés övezte mind a tudományos közélet, mind a múlt emlékeire fogékony nagyközönség körében a Táncsics Mihály utca 9. szám alatti telket. Az első királyi ház maradványai, a raboskodó Táncsics Mihály emléke, felfegyverzett amerikai tengerészgyalogosok – sokféle várakozás miatt voltak kíváncsiak rá az emberek, mi van az évtizedek óta bezárt ajtók mögött.

A Várkapitányság megbízásából végzett régészeti kutatás egy hatalmas bástyát tárt fel, amelyet igazi sikertörténetként 2019-ben csaknem harmincezen láthattak a hozzá kapcsolódó kiállításokkal együtt. Bár az Erdélyi bástya nagyon jó állapotban és magasságban megőrződött falai a szakembereket is meglepték – ez az elmúlt fél évszázad során előkerült legimpozánsabb történelmi épületmaradvány a budai Várban –, a kutatásának története évtizedekkel ezelőtt kezdődött.

A Táncsics Mihály utca 9. szám alatti épületek, illetve a telek a II. világháborút követően jóvátételként az Amerikai Egyesült Államok tulajdonába került, s ott is maradt egészen 2014-ig, amikor a magyar állam ingatlancserével visszakapta. Az elzártság önmagában is fokozta a várakozásokat: ha valaki a kilencvenes években erre járt, a Babits Mihály

sétány felől érkeve beleshetett a nagy vaskapunál, és a saját szemével is láthatta, hogy valóban felfegyverzett tengerészgyalogosok őrzik.

MARADT A REJTÉLY A KONYHAKERT ALATT

Természetesen nem volt hermetikusan lezárva, hiszen 1962-ben Zolnay László, a Budapesti Történeli Múzeum legendás régésze lehetőséget kapott rá, hogy kisebb kutatókat folytasson több ütemben és éven át a területen. Az amerikaiak kevés akadályt görgettek a régész útjába, mindössze azt kérték, hogy az épületek fala mellett közvetlenül ne ásson, illetve kímélje meg a konyhakertjüket.

Zolnay a telek felső szintjén azonosította az első királyi házként, Kammerhofként ismert épületegyüttes

👉 Zolnay László (jobbra) 1985-ben kapta meg a Pro Urbe díjat

▶ AHOL A KIRÁLY LAKOTT

A telek felső részén állt az első királyi ház, más néven a Kammerhof, amelynek három lakótoronyból álló látképét még középkori rajzos ábrázolásból is ismerjük. Ez volt az az épületcsoport, amelyet elsőként építettek a király és környezete számára a frissen alapított városban a 13. század végén, talán már IV. Béla idején. Alig néhány évtizeddel később azonban Anjou I. (Nagy) Lajos már a Várhegy platójának déli részében kezdett új palotát építeni magának, amely a ma ismert Királyi Palota elődje volt. Az első királyi házat pedig nem sokkal halála előtt kedvelt pálos szerzeteseinek ajándékozta Lajos király.

👉 **A Várkapitányság rekonstrukciós újjáépítési tevékenységét kiterjedt régészeti feltárások kísérik**

Múzeum végzett el Terei György vezetésével. Már néhány nap után nyilvánvalóvá vált, hogy az egyébként is történelmi emlékekben gazdag budavári talajban ezúttal igazi különlegességre bukkantak.

SZAPOLYAI BÁSTYÁJA

A hosszú heteken át, egészen a tél beköszöntéig folyó kutatás során irgalmatlan mennyiségű földet termeltek ki a telek alsó részén, a Lőportártól északra lévő területen. A négyhat méter mély feltöltés egy kisebb, a 15. század végén épült, patkó alakú

maradványait, lentebb, a barokk lőportár tövében azonban csak kisebb területen kutathatott, s így itt csupán kváderköves fal, illetve egy természetes eredetű üreg létét tudta dokumentálni. A paprika, paradicsom, krumpoli a helyén maradt, a régész pedig félig dolgovézetlenül távozhatott.

Ezen a területen nyílt lehetőség 2018-ban a nagyobb felületű feltárássra, amelyet a Várkapitányság megbízásából a Budapesti Történeti

▶ KINCSELETEK A KINCSET ÉRŐ FALAKBAN

Szerencsére az elmúlt években szinte már minden régészeti feltárás során használnak fémkereső műszert. Így került elő két egymástól függetlenül elrejtett kincslelet is az Erdélyi bástya falából. Elsőként egy kis szütyőbe csomagolva négy török aranypénzt és több száz európai és török ezüstpénzt találtak. Egy héttel később egy másik kis üregben hét egymásra helyezett török aranypénzre bukkantak. Mindkét kincset a 17. század első felében, még a török uralom idején rejtették el, feltehetően valamilyen hadi esemény előtt.

▶ TÁNCICS ÉS BÖRTÖNE

Az emberek többsége úgy tudja, hogy a telken álló, napjainkban meglehetősen romos, 18. századi épületben tartották fogva a később az utcának nevet adó Táncsics Mihályt. Az egykori barokk Lőportár rácsos ablakival valóban meglehetősen komor hangulatot áraszt, azonban, mint a neve is mutatja, lőport és nem elítélteket tartottak a falai között. A börtön az utcafronti klasszicista, 19. század elején épült szárnyban volt, ennek egyik földszinti szobájából szabadították ki Táncsics Mihályt 1848. március 15-én. Az épületben egyébként Kossuth Lajos is raboskodott korábban.

bástya, valamint a Szapolyai János király utasítására az 1530-as években épített Erdélyi bástya nagyon jó állapotban megmaradt maradványait rejtette. Utóbbi egy ólasz mintára épített, hozzávetőlegesen ötven méterre előreugró, húsz méter széles bástya volt, amelynél a bőséges leletanyagban még a felvonóhidhoz tartozó csigát, illetve a kapu hatalmas lakatját is megtalálták. Előkerült két elrejtett kincslelet is.

Bár az Erdélyi bástya az elkészültekor korszerűnek számított, a törökök nem ostrommal, hanem szabadon besétálva foglalták el 1541-ben a budai Várat, s ott is maradtak 1686-ig. A visszafoglalási kísérletek során ezt a bástyát is sok találat érte, első sorban a város felőli oldalán. Amikor Buda ismét keresztény lett, már nem

volt szükség rá, ezért a 18. század elején feltöltötték a területet. A föld tehát három évszázadra elnyelte a bástya falait.

AZ ELSŐ BÁSTYA

A Várkapitányság rendhagyó módon oldotta meg a falmaradványok és a tárgyi leletek bemutatását. Tavaly május 25-én nyílt meg *Az első bástya - Pop-up kiállítás egy erődítmény rejtett kincseiről két helyszínen* című tárlat a falmaradványok fölé magasodó Lőportár épületében, illetve a BTM Vármúzeumában. Négy hónap alatt csaknem harmincezer látogatója volt a nem mindennapi látványosságnak. Idén május 30-tól október 31-ig ismét látogatható az Erdélyi bástya. ✂

EBBEN AZ ÉPÜLETBEN RABOSKODOTT TÁNCICS MIHÁLY.

TRODALOM VÁR!

BESZÉLGETÉS JUHÁSZ ANNA IRODALMÁRRAL,
KULTURÁLIS MENEDZSERREL

Könyvek ezreit olvasni el, majd soha véget nem érő történetként újra és újra elővenni őket, másokkal róluk beszélgetni, szeretetteljesen vitatkozni, verseket osztani és megosztani, sírni és nevetni rajtuk – radikálisan anakronisztikus szellemi vállalkozásnak tűnhet. Pedig egyre többen fedezik fel, mennyi valódi élményt, erőt, derűt és emberséget adhat nekünk ez a világ. A trendváltást fémjelző nevek közül Juhász Annáé az egyik legismertebb. Semmi máshoz nem fogható azoknak a különleges programoknak az atmoszférája, amelyeket a Várkert Irodalom programsorozat egyik háziasszonyaként vezet.

☞ **Milyen emlékeket, inspirációt jelent az Ön számára a budai Vár?**

Ez a különleges hely számomra nem egy skanzen, hanem életem élményekkel, illatokkal, hangulatokkal teli helyszíne. Már gyermekkoromban is rengeteg időt töltöttem a Várban. Nővéremmel rendszeresen feljöttünk ide, az ország legnagyobb könyvtárába, melynek nagybátyám, Juhász Gyula történész volt az igazgatója. A hely aurája már kislánykoromban nagy hatással volt rám. Később a Toldy Ferenc Gimnázium diákjaként ez a kötődés tovább erősödött bennem. A kamaszkor romantikus emlékei, a nagy séták, fontos beszélgetések mind-mind idekötnek. Még a testnevelésórákon lefutandó nagykör is a Várba vezetett... A Vár igazi szerelem számomra. Még a szó közvetlen értelmében is, hiszen amikor a férjemmel megismerkedtünk, közös sétáink egyik legkedvesebb helyszíne is ez volt. Ő már akkor is a Várban lakott. Emlékszem, amikor kapcsolatunk kezdett komolyra fordulni, megmutatta, hol lakik. A ház épp az Anna utca és a Hajadon utca közé esik. Mondtam is neki, hogy mintha lenne ebben valami sorsszerű...

☞ **És az irodalommal mikor jegyezte el magát? A családi örökség predesztinálta erre? Édesapja, Juhász Ferenc modern irodalmunk egyik költőfejedelme volt...**

Ő számomra elsősorban édesapa volt. Igazi apa. Elmondhatatlan, mennyi mindent köszönhetek neki és édesanyámnak. Gyermekkoromban sokat ábrándoztam arról, hogy

ha felnövök, régész vagy író leszek. Végül irodalmár lettem. Számomra az értékközvetítés jelenti az alkotás örömét. Az irodalmi élet a mi családjunkban a mindennapok természetes része volt, otthonunk pedig egyfajta irodalmi szalon. Munkámmal ezt a meghittet érdekes világot szeretném minél többeknek megmutatni.

☞ **Hogy került kapcsolatba a Várkerttel?**

Sok irodalmi szalont szerveztem nagy múltú kávéházakban. Egyszer azonban egy Radnóti-estem iránt olyan óriási érdeklődés támadt, hogy lehetetlennek tűnt olyan szabad helyszínt találni Budapesten,

☞ **Így tehát immár a munkája révén is a Vár vált az otthonává...**

Ez is a sors ajándéka. Emlékszem, gyermekként rengetegszer mentünk végig a Lánchíd utcán, és ez a varázslatos hely – még az akkori romos magába roskadtságában is – mindig valami különös vonzást jelentett számomra. Sokszor gondoltam arra, hogy milyen izgalmas lehetett itt az egykori műtermek színes világa, a pezsgő kulturális élet, amiről szüleim meséltek. Most pedig egy nagyszerű csapat tagjaként dolgozhatok itt. Ugron Zsolnával már csaknem félszáz sikeres rendezvényt hívtunk itt életre. Irodalmi estjeink közönsége még a karantén idején is hűséges maradt hozzánk. Folytattam az online térben

☞ *Sokszor gondoltam arra, hogy milyen izgalmas lehetett itt az egykori műtermek színes világa, a pezsgő kulturális élet, amiről szüleim meséltek.* ☞

amely alkalmas egy csaknem ezerfős közönség befogadására. Megoldást keresve felhívtam Ugron Zsolnát is – akinek rendre bemutattam a kötetét –, nincs-e valami mentő ötlete a számunkra. Ő már akkor is a Várkert Bazár kulturális csapatát erősítette. Pár nap múlva visszahívtam, hogy örömmel befogadják az estet. Ez a véletlen szülte alkalom indította el a több mint három éve tartó, telt házass sikertörténetet: a Várkert Irodalom beszélgetős estjeit, amik ma már piacvezetők hazánkban.

is a beszélgetős estjeimet, amelyeket több mint százezren néztek, illetve Zsolnával online sorozatot indítottunk #énésakönyvem címmel, melynek adásai ma is elérhetők a Várkert Bazár közösségi oldalán. Most júliustól pedig úgy fest, végre ismét minden visszazökkenhet a régi kerékvágásba. Estsorozatom, az *Aposztróf* is folytatódik. Ennek legújabb programjára, a Tompos Kátya, Micheller Myrtil és Pintér Tibor részvételével tartandó, a *Párizs „küldi már a csókjait nekem”* este alig két nap alatt minden jegy elkelt. ☞

TIPPEK ÉS TRÜKKÖK ÉPÜLETFOTÓZÁSHOZ

A fotózás látni tanítja az embert. Megragadni a pillanatot, a múlandóságból a maradandót. Olyan élmény, amellyel időről időre érdemes megajándékoznunk magunkat. Kapjuk fel fényképezőgépünket, vegyük ki zsebünkől az ott lapuló okostelefont, és induljunk ráérés sétára. Figyeljük meg, miről mesélnek nekünk a bennünket körülvevő épületek.

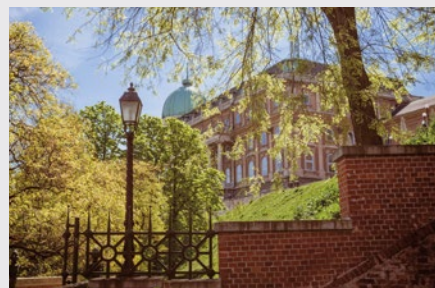
Cikkünkben olyan praktikákat osztunk meg – profi fotósok tanácsai alapján –, amelyek segítségével más szemmel nézhetünk a bennünket körülvevő épületekre, és akár egészen új nézőpontból örökíthetjük meg azokat.

PERSPEKTÍVA

Fotózás közben érdemes figyelni az épület vonalvezetését, iránytartását, és ehhez komponálni a képet, ezek a vonalak ugyanis harmonikus vizuális ritmust adnak a fotónak, és jól vezetnek a néző szemét. Az egy iránypontos perspektívánál az összetartó vonalak adják a kép fő témáját, általában egy centrális szemszögből megörökítve. Két iránypontos perspektívát akkor kapunk, amikor például egy épület sarkánál induló széttartó vonalakhoz komponáljuk a képet, és ezáltal dinamikus, mégis rendezett kompozíciót kapunk.

PERSPEKTÍVA

KÜLÖNLEGES EFFEKTEK

Épületfotók esetében bátran kísérletezhetünk a HDR- és a panorámatechnikával. A legtöbb okostelefonba mindkét funkció be van építve, de manuálisan is kipróbálhatók egy fényképezőgép-állvány és némi technikai tudás segítségével. A HDR-, azaz high dynamic range technika lényege, hogy a fotó minimum három különböző expozícióból épül fel annak érdekében, hogy a sötét és a világos részek is maximálisan részletegazdagok maradjanak. A panorámaképek több, egymás után készített fotóból épülnek fel, amelyek ugyanabból a szemszögből készülnek, ezáltal izgalmas látképek készíthetők. Érdemes kipróbálni épületbelsőben is!

KÜLÖNLEGES EFFEKTEK

KINT IS, BENT IS

Amennyiben van rá mód, érdemes az adott épületet nemcsak kívülről, hanem belülről is körbejárni, megörökíteni. Így nem csupán sokkal összetettebb képet kaphatunk, de a kül- és beltéri fotók kavalkádjából az is jobban kitűnik, hogy egy épületnek általában többféle, sokszor egymástól meglepően eltérő hangulata van.

KINT IS, BENT IS

RÉSZ-EGÉSZ

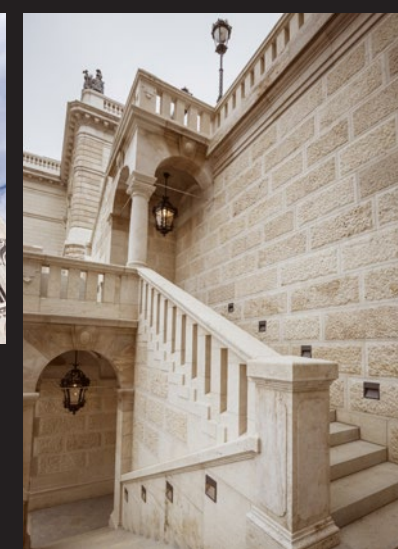
Bár épületek esetén sokszor a minél átfogóbb, és az architektúra teljességét megörökítő kompozíció tűnik praktikusnak, bátran merüljünk el a részletekben is. Érdemes eljátszani azzal, hogy egy-egy, akár egészen apró részletet emelünk a kép középpontjába: izgalmas és meghökkentő párhuzamokat fedezhetünk fel, sőt akár egy esetleg már sokak által megörökített téma új arcára bukkanhatunk.

RÉSZ-EGÉSZ

MEGLEPŐ SZÖGEK

A legtöbb kép szemmagasságból készül; ez az a természetes szemszög, amelyből a mindennapokban szemléljük a világot, ám amikor fotót készítünk, érdemes váratlan szögekkel is kísérletezni, hiszen a nem megszokott, meghökkentő perspektívák által elemelhetjük a képet a valóságtól, és egy személyes véleményt, látásmódot közvetíthetünk. Épületek esetén a békaperspektíva vagy egy másik, magasabb pontról való fotózás egyaránt izgalmas eredményt hozhat. ☞

MEGLEPŐ SZÖGEK

SISI KEDVENC MANDULÁS KEKSZE

A budai Várnegyed híres lakói közül nekünk, magyaroknak talán Erzsébet királyné, más néven Sisi áll a legközelebb a szívünkhez, aki szívesen sétált a várkert zegzugos ösvényein, amikor Budán tartózkodott. Mégpedig hosszú órákat naponta, hiszen legendásan karcsú alakját sok sporttal, tempós sétával, lovaglással és tornával őrizte meg emellett, hogy egész életében igen mértékletesen étkezett. Időnként azonban feladta szigorú étrendjét, és különösen a családi ünnepeken, születésnapokon nagy élvezettel fogyasztotta a különböző édességeket. Az emlékezet úgy tartja, hogy egyik kedvence a florentiner, a firenzei mandulás keksz volt, amelyet a többi

nyalánksággal egyetemben általában a császári és királyi udvar hivatalos beszállítójától, az 1786-ban alapított bécsi Demel cukrászdától rendeltek meg. Az ínycsiklandó finomság ma is szerepel a kínálatukban, de mi is megsüthetjük Dietmar Muthenthaler főcukrász receptje alapján. ☞

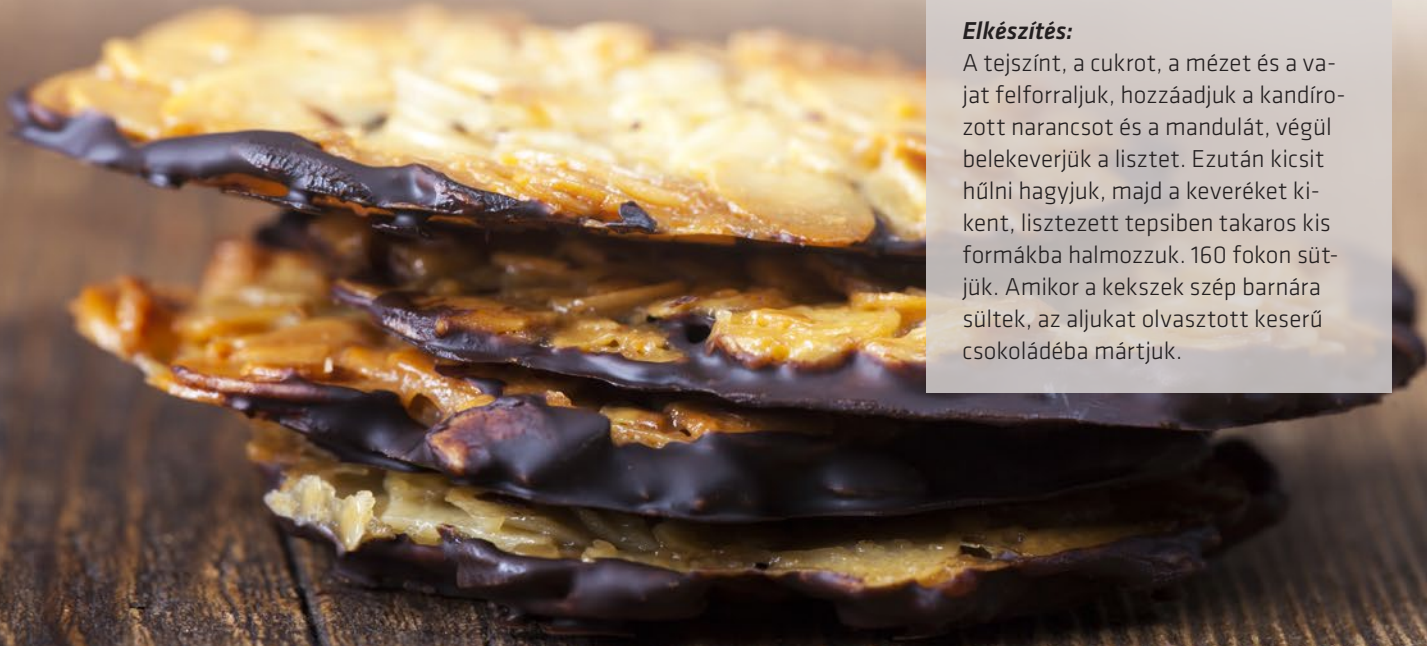
FLORENTINER FIRENZEI MANDULÁS KEKSZ

Hozzávalók:

- ☞ 250 g tejszín
- ☞ 125 g kristálycukor
- ☞ 125 g méz
- ☞ 30 g vaj
- ☞ 300 g nagy darabos mandula
- ☞ 200 g kandírozott narancs
- ☞ 80 g teljes kiőrlésű búzaliszt
- ☞ 500 g keserű csokoládé

Elkészítés:

A tejszínt, a cukrot, a mézet és a vajat felforraljuk, hozzáadjuk a kandírozott narancsot és a mandulát, végül belekeverjük a lisztet. Ezután kicsit hűlni hagyjuk, majd a keveréket kikent, lisztezett tepsiben takaros kis formákba halmozzuk. 160 fokon sütjük. Amikor a kekszek szép barnára sülték, az aljukat olvasztott keserű csokoládéba mártjuk.

KERESZTREJTVÉNY

Olvasóinkat hónapról hónapra játékra csábítjuk, amelynek nem titkolt célja, hogy izgalmas, érdekes részleteket fedezzenek fel a budai Várnegyed csodás épületei között sétálva. A kérdés és egyben a rejtvény megfejtése tehát: melyik híres, várbéli épület részlete látható a fotón?

A megfejtést, valamint a játékos nevét és címét augusztus 3-ig várjuk e-mailben (budavarisetak@varkapitanysag.hu) vagy postai levélben (Várkapitányság Nonprofit Zrt., 1519 Budapest, Pf. 365). Kérjük, az e-mail tárgyában vagy a borítékon tüntessék fel: Magazin, rejtvény.

A helyes megoldást beküldők között páros belépőjegyet sorsolunk ki a Budai Várséták tematikus vezetéseire. A nyerteseket személyesen is értesítjük, valamint nevüket közzéteszük a Várkapitányság Budavári Történetek című magazinműsorában és a Nemzeti Hauszmann Program Facebook-oldalán.

		A VÉGÉN FESZESÍTI!	TALMI	NITRÓGÉN VEGYJELE	... GRATIAS!	IDOMÁR ESZKÖZE	
	1						R
	OLASZ NÉVELŐ			SPANYOL SPORTJEL			
				SZLOVÁK AUTÓJEL			
TANULÓ VEZETŐ		... RUSZTAVELI					
TAKAROS		CÉZIUM VEGYJELE					
	ELNÖK, RÖVIDEN	KÉN VEGYJELE	VAS MEGYEI KÖZSÉG ZAVARFORRÁS!			KUTYA LAKHELYE	
						SZLOVÉN AUTÓJEL	
TARPAI KURUC				SVÉD AUTÓJEL		CSAPÁGY-MÁRKA	
				NÉMA TUSA!		MENETSZÁM JELE	
ÖTVEN RÓMÁBAN		TÚLNYOMÁS JELE			HOLLAND AUTÓJEL		TESLA, RÖVIDEN
		A NEURON JELE			URÁN VEGYJELE		NORVÉG AUTÓJEL
ENNEK!			JAPÁN TELEPÜLÉS			PATAGÓNIAI INDIÁN	

A megfejtést beküldő személyek a megfejtés beküldésével elfogadják, hogy személyes adataik kezelése a <http://varkapitanysag.hu/adatkezesi-tajkoztato> internetes oldalon elérhető tájékoztatónak megfelelően történik.

A BUDAI VÁR MEGÚJÍTÁSA KÖZÖS ÜGYÜNK.

Kövesse nyomon Ön is az újjászületést!

NP

NEMZETI
HAUSZMANN
PROGRAM

Fejlesztéseinket és programjainkat Ön és szerettei is bárhol és bármikor figyelemmel kísérhetik. Kövesse közösségi oldalainkat, tekintse meg a *Budavári Történetek* című **online magazinműsorunkat** a YouTube-csatornánkon, és **iratkozzon fel hírlevelünkre!**

hirlevel.nemzetihauszmannprogram.hu